หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับถั่วลิสง

ถั่วลิสงเป็นพืชที่สำคัญยิ่งในทางเศรษฐกิจเนื่องจากผลผลิตจากถั่วลิสงเป็นที่ต้องการทั้งในและต่างประเทศ แต่ปริมาณถั่วลิสงที่ได้ยังนับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับความต้องการในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการใช้ถั่วลิสงเป็นวัตถุดิบในโรงงานน้ำมันพืช ถั่วลิสงจึงเป็นพืชที่ได้รับการส่งเสริมให้มีการปลูกอย่างแพร่หลาย เพื่อปริมาณผลผลิตจะได้เพียงพอกับความต้องการทางด้านอุตสาหกรรม

ถั่วลิสงเป็นพืชที่ปลูกได้ดีในเขตอากาศร้อน อุ่นชื้น มีถิ่นเดิมอยู่ในทวีปอเมริกาใต้ แต่ทำการปลูกในประเทศไทยเป็นเวลานานหลายพันปีมาแล้วจนเป็นพืชที่รู้จักกันโดยทั่วไป และมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละท้องที่ เช่นในภาคเหนือเรียกถั่วลิสงว่าถั่วดิน ภาคใต้เรียก ถั่วใต้ดิน ทั้งนี้เพราะถั่วลิสงมีลักษณะพิเศษกว่าพืชอื่นตรงที่มีฝักหรือเมล็ดอยู่ใต้ดิน สำหรับชื่อในภาษาอังกฤษนั้นก็เรียกแตกต่างกันไป บางแห่งเรียกว่า Peanut บางแห่งเรียกว่า Ground Nut และยังมีชื่ออื่นๆ อีกเช่น Earthnut Monkeynut Goober และ Pindar

ถั่วลิสงมีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า Arachis Hypogaea L. และมีลักษณะทางพฤกษศาสตร์ที่สำคัญคือ ในระบบรากของถั่วลิสงสามารถเกิดปมรากโดยการสร้างของแบคทีเรียได้ตามธรรมชาติ ส่วนดอกของถั่วลิสงจะอยู่เหนือดิน แต่หลังจากได้รับการผสมแล้วจะมีส่วนหนึ่งจากดอกยืดตัวออกเป็นก้านยาวแทงลงในดินแล้วเจริญต่อไปเป็นฝัก ในฝักจะมีเมล็ดรูปทรงกระบอก เยื่อหุ้มเมล็ดมีสีต่าง ๆ กันขึ้นอยู่กับชนิดของพันธุ์ เช่น สีชมพูอ่อน แดง ม่วง และน้ำตาล

พันธุ์ถั่วลิสง

ถั่วลิสงมีอยู่หลายพันธุ์ด้วยกัน เช่น พันธุ์ไทนาน ๙ พันธุ์ ลย 38 และพันธุ์ลำปาง ซึ่งเป็นพันธุ์ที่เหมาะกับการปลูกในประเทศไทย มีลักษณะพันธุ์ตามรายละเอียดในตารางที่ 2.1 แต่ทั้งนี้ชนิดของพันธุ์ถั่วลิสงสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภทตามลักษณะทางพฤกษศาสตร์ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงลักษณะถั่วลิสงพันธุ์ดีที่ควรปลูก

พันธุ์	ประเภท	อายุออกดอก (วัน)	อายุเก็บเกี่ยว (วัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (ก.ก)	น้ำหนัก 100 เมล็ด (กรัม)	เปอร์เซ็นต์น้ำมัน	เปอร์เซ็นต์โปรตีน
1. ไทนาน ๙	เวอร์จิเนีย	41	110-120	413	42-50	46	33.62
2. ล่ย 38	วาเลนเซีย	37	100-110	360	42-48	48-52	24.25
3. ลำปาง	วาเลนเซีย	37	100-110	362	39-48	48-52	24.25

ที่มา: คำแนะนำที่ 5 การปลูกถั่วลิสง กรมส่งเสริมการเกษตร

1. พันธุ์วาเลนเซีย มีลักษณะลำต้นและกิ่งค่อนข้างโตสูงตรง มีกิ่งประมาณ 4-6 กิ่ง ใบใหญ่เขียว ส่วนฝักจะมีลีค่อนข้างยาวและมีขนาดใหญ่ ลายที่ฝักเห็นได้ชัดเจน แต่รอยคอดระหว่างเมล็ดไม่เว้ามาก เมล็ดมีขนาดปานกลาง พันธุ์นี้จะทนต่อความแห้งแล้งได้ดี ดินที่ปลูกควรจะมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง พันธุ์นี้ได้แก่ พันธุ์สำปาง และสุโขทัย 38 เป็นต้น

2. พันธุ์สแปนนิช ลำต้นสูงปานกลาง กิ่งมาก ใบโต ฝักหนึ่ง ๆ มีเพียง 1-2 เมล็ด เมล็ดมีขนาดเล็กแต่เปอร์เซ็นต์น้ำมันสูง สามารถให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์อื่น ปลูกได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และทนต่อความแห้งแล้ง แต่มีข้อเสียคือไม่เป็นที่นิยมในรูปของการบริโภคโดยตรง และเก็บไว้ได้ไม่นานเพราะมีกลิ่นเหม็นหืนได้ง่าย พันธุ์นี้ได้แก่ พันธุ์ระยอง เป็นต้น

3. พันธุ์เวอลิเนียร์ มีกิ่งก้านสาขามาก ลำต้นมีลักษณะเป็นพุ่มตรง ฝักหนึ่ง ๆ มีเพียง 2 เมล็ด เมล็ดมีขนาดโตแต่มีเปอร์เซ็นต์น้ำมันต่ำ ฝักมีเปลือกหนาและลายบนฝักเรียบเห็นไม่ค่อยชัด ใบเขียวคล้ำ ออกดอกและแก่ช้า เหมาะกับการปลูกในแหล่งที่อากาศค่อนข้างเย็น พันธุ์นี้ได้แก่ พันธุ์ไทนาน9 เป็นต้น

การปลูกถั่วลิสง

1. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปลูกถั่วลิสง

1.1 ดิน ดินที่ใช้ปลูกควรเป็นดินร่วนซุยหรือดินปนทรายเพื่อเข็ม[1] จะได้แทงลงดินได้สะดวก และเมื่อเก็บเกี่ยวจะได้ถอนต้นถั่วและฝักถั่วขึ้นจากดินได้ง่าย ทำให้การสูญเสียจากการเก็บเกี่ยวน้อยคือฝักไม่หลุดจากต้น นอกจากนี้ดินควรมีสภาพเป็นกลางเพราะถ้าดินเปรี้ยวมากถั่วลิสงจะเจริญเติบโตไม่ได้ดี และถ้าดินเค็มมากจะทำให้ถั่วลิสงเป็นโรคใบด่าง หรือใบเหลืองได้

1.2 ฤดูการปลูก ในปีหนึ่ง ๆ อาจปลูกถั่วลิสงได้ถึง 3 ครั้ง คือตอนต้นฤดูฝน ตอนปลายฤดูฝนและในฤดูแล้ง การปลูกต้นฤดูฝนนั้นควรปลูกเมื่อมีฝนตกมาช่วงระยะหนึ่งแล้ว สำหรับการปลูกปลายฤดูฝนควรเริ่มปลูกประมาณเดือนกรกฎาคมหรือสิงหาคมซึ่งเป็นระยะที่ดินยังมีความชุ่มชื้นเพียงพอ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงด้วยว่าความชุ่มชื้นในดินมีเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของถั่วหรือไม่ เพราะถ้าดินมีความชุ่มชื้นน้อยไปจะทำให้ผลผลิตตกต่ำ ถั่วที่ได้จะมีเมล็ดลีบมาก ส่วนการปลูกในฤดู-

---

[1] เข็มคือส่วนที่รอกจากดอกยืดตัวออกเป็นก้านยาวแทงลงดินแล้วเจริญต่อไปเป็นฝัก

แล้งจะเริ่มปลูกประมาณเดือนธันวาคม มกราคม หรือหลังจากการเกี่ยวข้าว และจะปลูกได้เฉพาะในท้องที่ที่มีการชลประทานอันสามารถทำการทดน้ำเข้าแปลงถั่วได้เท่านั้น

2. ขั้นตอนการปลูกถั่วลิสง

2.1 วิธีเตรียมดิน ก่อนปลูกถั่วลิสงจะต้องทำดินให้ร่วนซุยเพื่อดินจะได้เก็บน้ำได้ดี เมล็ดงอกง่ายและทำให้รากหยั่งลึกเข้าไปในดินหาอาหารและน้ำได้ดี นอกจากนี้จะต้องใส่ปุ๋ยพวกอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยมูลสัตว์ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน หลังจากนั้นอาจมีการให้ปุ๋ยเคมีด้วยเพื่อเพิ่มผลผลิต เช่นปุ๋ย NPK โดยใส่ลงไปยังก้นหลุมที่จะปลูก

2.2 การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เมล็ดที่จะนำมาปลูกต้องเป็นเมล็ดที่คัดมาแล้ว อันจะต้องเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์ปราศจากโรคและแมลงรบกวน ซึ่งก่อนปลูกจะมีการหาเปอร์เซ็นต์ความงอกก่อนเพื่อจะได้กะจำนวนเมล็ดที่จะหยอดลงหลุมได้โดยเอาเมล็ดไปเพาะในทรายหรือกระดาษฟางที่ชุ่มชื้น เมล็ดถั่วที่จะใช้ทำพันธุ์ควรมีความงอกไม่ต่ำกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้มักจะได้แก่เมล็ดถั่วที่เก็บไว้ไม่นานเกินไปและเป็นเมล็ดที่ได้รับการกระเทาะเปลือกด้วยมือ หลังจากนั้นจะนำเมล็ดถั่วไปคลุกกับเชื้อไรโซเบียมเพื่อช่วยเพิ่มธาตุอาหารไนโตรเจนให้กับต้นถั่วลิสง เพราะเชื้อไรโซเบียมสามารถนำไนโตรเจนจากอากาศมาเปลี่ยนให้เป็นสารประกอบที่ละลายกับน้ำได้ ซึ่งเป็นวิธีเพิ่มผลผลิตวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและต้นทุนต่ำ

2.3 การปลูก เมื่อเตรียมดินและตายหญ้าเรียบร้อยแล้ว จะหยอดเมล็ดลงในหลุมหลุมหนึ่งประมาณ 1-2 เมล็ด โดยแต่ละหลุมจะจัดให้เป็นแถว ระยะระหว่างแถวจะห่างประมาณ 45-60 เซนติเมตร ระยะระหว่างต้นห่างประมาณ 20-30 เซนติเมตร ทั้งนี้ต้องแล้วแต่ความอุดมสมบูรณ์ของดินแต่ละแห่งด้วย หากดินมีความอุดมสมบูรณ์สูงจะปลูกถั่วลิสงในระยะใกล้กันได้มากกว่าการปลูกในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำกว่า เมื่อหยอดเมล็ดใส่หลุมซึ่งลึกประมาณ 5 ซ.ม. แล้วจึงกลบดินแล้วเหยียบให้แน่น ถ้าให้ความชุ่มชื้นพอเพียงต้นถั่วจะงอกภายใน 5-7 วัน ซึ่งในพื้นที่ 1 ไร่จะใช้เมล็ดพันธุ์ที่กระเทาะเปลือกแล้วประมาณ 10-15 กิโลกรัมโดยถั่วเฉลี่ย

2.4 การให้น้ำ เมื่อต้นถั่วยังเล็กจะต้องให้น้ำครั้งละน้อย ๆ แต่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะถ้าดินที่ใช้ปลูกเป็นดินเหนียวเพราะน้ำซึมยาก ถ้าให้น้ำมากไปน้ำจะท่วมผิวดิน การให้น้ำมากไปหรือน้อยไปจะทำให้การเจริญเติบโตของต้นถั่วช้าลง ต้นถั่วจะแคระแกรนและผลผลิตจะน้อยลงด้วย การจะเริ่มให้น้ำเมื่อไรนั้นต้องใช้วิธีสังเกต ถ้าใบสีเขียวเข้มหรือแสดงอาการเฉาถั่วคราวควรเริ่มให้น้ำ ส่วนความถี่ของการให้น้ำจะมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น

เนื้อดิน อุณหภูมิ ความชื้น การถ่ายเทของอากาศ ฝน และความต้องการน้ำของต้นถั่วในระยะต่าง ๆ กัน

3. การดูแลและบำรุงรักษา

3.1 โรคของถั่วลิสง โดยมากเกิดจากเชื้อราหรือแบคทีเรีย ซึ่งมีอยู่หลายชนิด และทำอันตรายแก่ถั่วลิสงในระยะต่าง ๆ กัน โรคที่พบมากได้แก่ โรคใบจุด โรคราสนิมของถั่วลิสง และโรคต้นกล้าเน่า อาการของโรคจะต่างกันออกไป ดังนั้นจึงต้องมีการพ่นยาและใส่ยาป้องกันหรือใช้วิธีปลูกพืชหมุนเวียนอื่นอันเป็นการป้องกันการระบาดของโรคได้

3.2 แมลงและศัตรูพืช ได้แก่

- หนอนผีเสื้อกินยอดและใบอ่อน ซึ่งจะกัดกินยอดและใบอ่อนของต้นถั่วลิสง ในเวลากลางวันหนอนประเภทนี้จะลงมาอยู่แถว ๆ โคนต้น และจะกัดกินในเวลากลางคืนหรือในเวลาที่แดดไม่จัด

- หนอนม้วนใบถั่วลิสง ซึ่งเจาะไข่เข้าไปกินในใบ หนอนประเภทนี้จะระบาดในช่วงที่อากาศแห้งแล้ง ทำให้ต้นถั่วชะงักการเจริญเติบโตและให้ฝักน้อย

- หนอนม้วนใบไม้ จะชักใบเอาใบหลาย ๆ ใบมาห่อรวมกันแล้วกัดกินอยู่ภายในจนเหลือแต่เส้นใบ

- เลี้ยนดิน เป็นแมลงจำพวกมดชนิดหนึ่ง จะเจาะฝักอ่อนเข้าไปกินเมล็ดข้างใน แล้วขนเอาดินไปทำรังจนเต็มฝักเมื่อมันกินเมล็ดจนหมดฝักแล้วก็จะย้ายไปกินฝักอื่น ๆ เรื่อยไป

นอกจากนี้ยังมีแมลงและศัตรูพืชที่สำคัญอื่น ๆ อีกเช่น เพลี้ยจักจั่น ด้วงปีกแข็ง ด้วงน้ำมัน เกษตรกรจึงต้องคอยดูแลต้นถั่วให้ปลอดภัยอยู่เสมอ และหากพบว่ามีการระบาดของแมลงและศัตรูพืชเหล่านี้ต้องใช้สารเคมีหรือยาฆ่าแมลงในการกำจัด

3.3 วัชพืช เป็นศัตรูที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตลดลง เกษตรกรจึงต้องดายหญ้าหลังการปลูก ซึ่งจะเป็นช่วงหลังการปลูกถั่วระยะเริ่มลงเข็มเท่านั้น[1] ในช่วงที่เข็มของถั่วกำลังแทงลงดินจะไม่มีการดายหญ้า เพราะอาจจะไปรบกวนเข็มที่กำลังเจริญเติบโตได้ ถ้ามีการดายหญ้าปัญหาเกี่ยวกับวัชพืชจะลดน้อยลง

---

[1] ระยะเริ่มลงเข็มคือระยะที่เข็มงอกจากดอกแต่ยังไม่แทงลงดิน

4. การเก็บเกี่ยว

4.1 ระยะเวลา ถั่วลิสงแต่ละฝักในต้นเดียวกันจะแก่ไม่พร้อมกัน แต่การเก็บเกี่ยวจะมุ่งไปในช่วงเวลาที่มีฝักแก่มากที่สุด คือเมื่อถั่วลิสงมีอายุประมาณ 110-120 วัน ซึ่งจะมีข้อสังเกตได้จากการที่ใบเริ่มเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและม่วง หรือเมื่อถอนต้นขึ้นมาดูจะพบว่าฝักส่วนใหญ่มีลายฝักชัดเจน และถ้าดูด้านในฝักจะเห็นเยื่อข้างในฝักมีสีค่อนข้างน้ำตาล ในระยะนี้ถือเป็นระยะที่ควรแก่การเก็บเกี่ยวมิฉะนั้นฝักที่แก่จัดจะเริ่มงอกต่อไป

4.2 วิธีการเก็บเกี่ยว โดยมากจะใช้มือถอนต้นถั่วขึ้นจากดิน และทำการผึ่งแดดไว้ 1-2 วันจึงจะปลิดฝักออกจากต้น การปลิดฝักจะต้องระวังอย่าให้ฝักแตกและอย่าให้เมล็ดถูกความชื้น เพราะจะทำให้เมล็ดเกิดเชื้อราได้ การถอนต้นและปลิดฝักจะต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมาก เพราะฝักที่ยาดหายไปย่อมมีผลต่อปริมาณผลผลิต หรือในการปลิดฝักถ้าฝักถั่วแตกอาจทำให้เมล็ดถั่วข้างในเสียหายและขายไม่ได้ราคาดี

4.3 การตากและการเก็บรักษาฝักถั่วลิสง ฝักที่ปลิดแล้วควรจะตากแดดอีกประมาณ 5-10 วันจนถั่วฝักนั้นแห้งสนิทจึงค่อยเก็บเข้ายุ้งฉางเพื่อทำการจำหน่ายต่อไป เพราะการเก็บฝักถั่วลิสงที่ยังไม่แห้งสนิทจะทำให้เกิดเชื้อราอันเป็นสาเหตุของการเกิดสารพิษในถั่วได้ ฝักถั่วลิสงที่จะเก็บไว้ควรมีความชื้นต่ำกว่า 9%[1]

การใช้ถั่วลิสงเป็นวัตถุดิบในโรงงานอุตสาหกรรม

ถั่วลิสงสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. โรงงานต้ม ตาก หรืออบแห้งถั่วลิสง จะทำการต้มหรือตากหรืออบแห้งถั่วลิสงเพื่อเป็นการถนอมหรือเก็บถั่วลิสงไว้บริโภคในอีกระยะหนึ่ง ซึ่งผลิตภัณฑ์จากโรงงานประเภทนี้เพิ่งจะขยายตัวไม่กี่ปีมานี้เอง ตลาดจำหน่ายในต่างประเทศได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฮ่องกง และสิงคโปร์

2. โรงงานกระเทาะเปลือกถั่วลิสง โรงงานจะกระเทาะเปลือกถั่ว (สีถั่ว) โดยมีจุดประสงค์ที่ต่างกันอยู่ 2 ประการคือ

---

[1] กรมส่งเสริมการเกษตร, คำแนะนำที่ 5 การปลูกถั่วลิสง, หน้า 17.

2.1 เพื่อจำหน่ายในรูปของเมล็ดถั่ว

2.2 เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปขั้นต่อไปของโรงงาน เช่นนำไปเข้ากระบวนการบีบน้ำมันของโรงงานเอง ซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 4

โรงงานกระเทาะเปลือกนั้นจะมีทั้งประเภทใช้แรงงานคนและใช้เครื่องจักร ในปัจจุบันมีโรงงานมากมายกระจัดกระจายอยู่ตามแหล่งปลูกถั่วลิสงและแหล่งการค้าที่สำคัญ

3. <u>โรงงานอัดและบีบน้ำมันถั่วลิสง</u> น้ำมันถั่วลิสงที่บีบอัดได้เรียกว่า น้ำมันดิบ ซึ่งนำไปบริโภคได้โดยตรงหากทำจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพดี ส่วนน้ำมันที่คุณภาพไม่ดีอาจจะจำหน่ายให้กับโรงงานอื่นเพื่อทำการกลั่นให้บริสุทธิ์ต่อไปหรือนำไปใช้เป็นวัตถุดิบของโรงงานอื่น ทั้งนี้จะได้ศึกษาถึงต้นทุนและรายได้จากการผลิตน้ำมันถั่วลิสงโดยละเอียดต่อไปในบทที่ 4

4. <u>โรงงานป่นถั่วลิสง</u> ถั่วลิสงป่นเป็นผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสงอีกชนิดหนึ่งโดยมากใช้ในการปรุงอาหาร อันเป็นที่นิยมบริโภคในประเทศไทย กรรมวิธีการผลิตเป็นแบบง่าย ๆ เพียงทำให้เมล็ดถั่วแตก ฉะนั้นจึงมักทำเป็นอุตสาหกรรมครัวเรือน

5. <u>อุตสาหกรรมอาหารสัตว์</u> กากถั่วลิสงจะเป็นวัตถุดิบในการผสมอาหารสัตว์ โดยกากถั่วลิสงนั้นจะซื้อมาจากโรงงานอัดบีบน้ำมันถั่วลิสง แต่ในปัจจุบันนี้ปริมาณกากถั่วลิสงจากโรงงานอัดบีบน้ำมันในประเทศไทยยังไม่เพียงพอกับความต้องการของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ดังกล่าว ทำให้ต้องมีการสั่งซื้อจากต่างประเทศเพิ่มเติม

<u>ภาวะการผลิตและเป้าหมายการผลิตถั่วลิสงของประเทศไทย</u>

ถั่วลิสงเป็นพืชที่ปลูกได้ในทั่วทุกภาคของประเทศไทย แต่ภาคที่มีการปลูกถั่วลิสงกันมาก คือ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัดที่มีการปลูกถั่วลิสงมากในภาคเหนือคือ อุตรดิตถ์ ลำปาง เชียงใหม่ กำแพงเพชร พะเยา แพร่ และน่าน

จังหวัดที่มีการปลูกถั่วลิสงมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ ศรีสะเกษ เลย บุรีรัมย์ นครราชสีมา กาฬสินธุ์ ขอนแก่น และสกลนคร ในปัจจุบันมีการส่งเสริมให้มีการปลูกถั่วลิสงกันเป็นอย่างมากในภูมิภาคแถบนี้

นอกจากนั้นแล้วจังหวัดอื่น ๆในประเทศไทยที่มีการปลูกถั่วลิสง ได้แก่ สระบุรี ลพบุรี นครศรีธรรมราช ระยอง ชลบุรี จันทบุรี กาญจนบุรี และจังหวัดอื่น ๆ อีกหลายจังหวัด

จังหวัดที่มีเนื้อที่เพาะปลูกเฉลี่ย 5 ปีเกินกว่า 20,000 ไร่ ได้แก่ ลำปาง นครราช-สีมา น่าน เชียงใหม่ นครสวรรค์ แพร่ บุรีรัมย์ เพชรบูรณ์ ปราจีนบุรี และสุรินทร์ ซึ่งจำนวนพื้นที่ ปริมาณการผลิต และผลผลิตต่อไร่ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 2.2

ประเทศไทยมีผลผลิตถั่วลิสงประมาณปีละ 100,000 ตันเศษ และมีเนื้อที่เพาะปลูกประมาณ 7 แสนไร่เศษตามรายละเอียดในตารางที่ 2.3 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าปริมาณผลผลิตค่อนข้างจะคงที่ทั้ง ๆ ที่ราคาถั่วลิสงมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเนื้อที่ว่างสำหรับการเพาะ-ปลูกในประเทศก็ยังมีเป็นจำนวนมาก การปลูกถั่วลิสงในประเทศไทยไม่ขยายตัวเท่าที่ควร-เพราะสาเหตุหลายประการดังต่อไปนี้

1. ต้นทุนผลผลิตถั่วลิสงต่อกิโลกรัมค่อนข้างสูง และอัตราผลตอบแทนที่ได้รับไม่เป็นที่จูงใจให้เกษตรกรทำการเพาะปลูก ดังที่จะวิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 3

2. ราคาถั่วลิสงไม่แน่นอน ในช่วงต้นฤดูของการปลูกถั่วลิสง ถั่วลิสงจะมีราคาสูง แต่พอกลางฤดูมีผลผลิตออกสู่ตลาดมาก ราคาถั่วลิสงจะตกต่ำลง เกษตรกรซึ่งลงทุนไปแล้วเมื่อ-ต้องการเงินด่วนก็จะต้องรีบขายผลผลิตของตน หรือไม่ก็เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วไม่มีสถานที่เก็บ จึงทำให้ต้องขายผลผลิตไปทั้ง ๆ ที่อยู่ในช่วงราคาตก

3. ความสนใจของเกษตรกรในการปลูกถั่วลิสงยังขึ้นอยู่กับราคาผลผลิตที่ผ่านมา ถ้าในปีที่ผ่านมาราคาผลผลิตตกต่ำลงเพราะมีปริมาณมาก เกษตรกรก็จะหมดความสนใจที่จะปลูกในปีถัดไป

ฉะนั้น การที่จะส่งเสริมการปลูกถั่วลิสงให้เพียงพอกับความต้องการจึงต้องแก้ปัญหาดังกล่าวก่อน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกร โดยให้เกษตรกรขายผลผลิตได้ในราคาที่ยุติธรรมซึ่งคุ้มกับค่าใช้จ่ายที่จ่ายไป ทั้งนี้จะเห็นว่าผลผลิตต่อไร่ของเกษตรกรส่วนใหญ่นั้นยังต่ำอยู่ การหาวิธีเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น ถ้ามีการหาลู่ทางในการปลูกถั่วลิสงให้ได้ผลตอบแทนที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการครองชีพของเกษตรกรแล้ว จะทำให้ภาวะการปลูกถั่วลิสงในประเทศไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น ปริมาณถั่วลิสงจะเพียงพอกับความต้องการทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ตารางที่ 2.2 แสดงพื้นที่ ปริมาณการผลิต และผลผลิตต่อไร่ ของจังหวัดที่มีพื้นที่การปลูกถั่วลิสง มากกว่า 20,000 ไร่โดยเฉลี่ยในช่วง 5 ปีที่แล้วมาจนถึงปี 2525

จังหวัด	ภาค	พื้นที่ (ไร่)	ปริมาณ (ตัน)	ผลผลิต กก./ไร่
ลำปาง	เหนือ	52,655	10,906	207
นครราชสีมา	ตะวันออกเฉียงเหนือ	52,612	9,818	187
น่าน	เหนือ	47,902	7,286	152
เชียงใหม่	เหนือ	46,520	10,719	230
เชียงราย	เหนือ	45,647	9,525	208
นครสวรรค์	เหนือ	33,840	7,235	214
แพร่	เหนือ	33,769	6,047	179
บุรีรัมย์	ตะวันออกเฉียงเหนือ	29,730	5,346	179
ชลบุรี	กลาง	24,694	4,683	189
เพชรบูรณ์	เหนือ	23,890	5,163	216
ปราจีนบุรี	กลาง	23,285	3,917	168
สุรินทร์	ตะวันออกเฉียงเหนือ	21,970	3,257	148

ที่มา: สถิติการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 2.3 ถั่วลิสง: เนื้อที่เพาะปลูก ปริมาณการผลิต และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2515/16 ถึง ปี 2525/26

ปีเพาะปลูก	เนื้อที่เพาะปลูก (1,000 ไร่)	ผลผลิต (1,000 ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่-กก.
2515/16	743	152.8	206
2516/17	774	146.8	189
2517/18	814	160.9	198
2518/19	736	142.2	193
2519/20	761	151.2	199
2520/21	641	105.6	165
2521/22	660	127.5	193
2522/23	609	109.1	179
2523/24	658	128.8	196
2524/25	764	146.5	192
2525/26	761	145.3	190
2526/27*	815	157.0	193

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ * ตัวเลขเบื้องต้น

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้กำหนดเป้าหมายของการผลิตถั่วลิสงทั้งเปลือกแห้งตามตารางที่ 2.4 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ปริมาณการผลิต ให้มีอัตราเพิ่มร้อยละ 4 ต่อปี จากปริมาณผลผลิต 200.14 พันตัน ปี พ.ศ. 2525 จะเพิ่มเป็น 244.54 พันตันในปี 2529

ผลผลิตต่อไร่ ให้เพิ่มจาก 190 กิโลกรัมต่อไร่ในปี พ.ศ. 2525 เป็น 200 กิโลกรัมต่อไร่ในปี 2529

ส่วนเนื้อที่การเพาะปลูก จะส่งเสริมให้มีการขยายเนื้อที่จาก 1,044.6 พันไร่เศษไร่ในปี พ.ศ. 2525 มาเป็น 1,171.4 พันไร่เศษในปี 2529

ทั้งนี้จังหวัดที่มีการปลูกถั่วลิสงที่สำคัญอย่างต้นได้มีกำหนดเป้าหมายการผลิตถั่วลิสงไว้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ไว้ตามรายละเอียดในตารางที่ 2.4

จากการเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตที่ได้ในแต่ละปีกับตัวเลขตามเป้าหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ จะสังเกตได้ว่าโดยมากแล้วปริมาณที่ผลิตได้จริงจะต่ำกว่าปริมาณที่กำหนดไว้ตามเป้าหมาย ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.5 ส่วนในช่วงปี พ.ศ. 2520-2524 นั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ไม่มีการส่งเสริมการปลูกถั่วลิสง แต่เนื่องจากมีการเล็งเห็นความสำคัญของพืชถั่วลิสง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) จึงได้ส่งเสริมให้ถั่วลิสงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่ง ซึ่งปรากฏว่าตัวเลขที่ผลิตได้จริงกับเป้าหมายที่กำหนดไม่แตกต่างกันมากนักโดยผลผลิตจริงผลิตได้ 220,000 ตันในขณะที่เป้าหมายในปี พ.ศ. 2525 กำหนดไว้ 200,000 ตัน

<u>การค้าถั่วลิสงและผลิตภัณฑ์ถั่วลิสง</u>

1. <u>ลักษณะตลาดถั่วลิสง</u>

ตลาดซื้อขายถั่วลิสงสามารถจำแนกได้ตามลักษณะถั่วลิสงดังนี้

1.1 <u>ถั่วลิสงทั้งเปลือกสด</u> ตลาดถั่วลิสงประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นการซื้อขายระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกกับผู้ซื้อโดยตรง ดังนั้นตลาดประเภทนี้จึงอยู่ในแหล่งปลูกถั่วลิสง ซึ่งถั่วลิสงทั้งเปลือกสดนี้ผู้ซื้อจะนำไปตากแห้งเพื่อนำไปกระเทาะเปลือกจำหน่ายหรือใช้บริโภค

008895

ตารางที่ 2.4 แสดงเป้าหมายการผลิตถั่วลิสงในจังหวัดที่สำคัญตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (2525-2529)

ภาค/จังหวัด	พื้นที่ (1,000 ไร่)					ปริมาณการผลิต (1,000 ตัน)					ผลผลิต (กก./ไร่)				
	2525	2526	2527	2528	2529	2525	2526	2527	2528	2529	2525	2526	2527	2528	2529
ภาคเหนือ															
อุตรดิตถ์	117.6	118.6	119.5	122.1	125.1	20	21	22	23.2	24.2	170	177	184	190	195
ลำปาง	73.5	74.5	75.4	79.1	82.3	15	15.5	16	17.1	18.1	204	208	212	216	220
น่าน	71.4	71.8	72.5	76.8	79.2	13	13.5	14	15.1	16	182	188	193	198	202
แพร่	48.1	48.1	48.6	52.2	55.4	10.5	10.7	11	12	12.9	218	222	226	230	233
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ															
นครราชสีมา	78.6	80.6	83.9	87.1	90.1	15.5	16.3	17.3	18.3	19.3	197	202	206	210	214
บุรีรัมย์	66.6	68.2	71.3	74.6	77.7	12	12.7	13.7	14.7	15.7	180	186	192	197	202
ภาคกลาง															
สระบุรี	11	11.2	11.3	11.4	11.6	2.01	2.1	2.16	2.26	2.4	183	188	192	197	203
ภาคใต้															
นครศรีธรรมราช	11.6	11.7	11.9	12.1	12.3	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	181	188	193	198	203
ภาคตะวันออก															
ชลบุรี	18.3	18.8	19.3	20.3	21.4	3.4	3.6	3.8	3.8	4.4	186	191	197	202	206
ระยอง	17.2	17.8	18.3	19.4	20.4	3.2	3.5	3.6	3.9	4.2	186	191	197	201	206
ภาคตะวันตก															
กาญจนบุรี	13.5	13.9	13.9	14.7	14.7	2.8	2.9	3	3.17	3.3	207	212	216	220	224
รวมทั้งประเทศ	1,044.6	1,078.9	1,100	1,136	1,171.4	200.14	210.65	220.29	232.81	244.54	190	190	200	200	200

ตารางที่ 2.5 การวิเคราะห์ตัวเลขตามเป้าหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเท่าที่ผ่านมา

หน่วย: พันตัน

ปีพ.ศ.	เป้าหมาย	ผลิตได้
2510	194	132.1
2511	198	157.1
2512	202	182.8
2513	206	172.7
2514	210	180.6
2515	220	190.2
2516	256	230.1
2517	297	204.3
2518	345	227.9
2519	400	231.5
2520	-	144.3
2521	-	320.4
2522	-	265.1
2523	-	269.1
2524	-	243.-
2525	200	220.-
2526	210	-

ที่มา: - เป้าหมายคัดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2-5

- ตัวเลขผลิตได้ ประมาณการโดยกรมส่งเสริมการเกษตร

ในรูปถั่วฝักก็ได้โดยนำไปต้ม คั่ว หรืออบ

1.2 ถั่วลิสงทั้งเปลือกแห้ง ตลาดถั่วลิสงทั้งเปลือกแห้งเป็นการซื้อขายระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมกับพ่อค้าคนกลาง และระหว่างพ่อค้าคนกลางกับเกษตรกร ซึ่งจะมีการตากถั่วให้แห้งก่อนจำหน่าย ตลาดประเภทนี้จะอยู่ใกล้กับแหล่งปลูกถั่วลิสง ผู้ซื้ออาจจะนำถั่วลิสงที่รับซื้อไปทำการกระเทาะเปลือกเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อไป หรือไม่ก็ทำการแปรรูปให้อยู่ในรูปถั่วอบแห้งเพื่อการบริโภคโดยตรง

1.3 ถั่วลิสงกระเทาะเปลือก ผู้ค้าถั่วลิสงกระเทาะเปลือกจะทยอยทำการกระเทาะเปลือกแล้วนำผลผลิตออกจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง ตลอดจนใช้ประกอบอาหารต่าง ๆ หรือใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่มีการกระเทาะเปลือกถั่วเอง ทั้งนี้ถั่วลิสงกระเทาะเปลือกนี้จะมีคุณภาพแตกต่างกันพอจะจำแนกได้ดังนี้

- ถั่วเม็ดคละ ได้แก่ เมล็ดถั่วที่ได้รับจากการกระเทาะเปลือกถั่ว แต่ยังไม่มีการคัดสิ่งเจือปนและการแยกขนาด

- ถั่วเม็ดคัด ได้แก่ เมล็ดถั่วที่ผ่านการคัดสิ่งเจือปนและคัดเป็นขนาดต่าง ๆ แล้ว

ทั้งถั่วเม็ดคละและถั่วเม็ดคัดสามารถแบ่งย่อยได้อีกเป็นถั่วที่มีคุณภาพต่าง ๆ ตามขนาดของเม็ดถั่ว

2. ช่องทางการจำหน่าย

โดยทั่วไปเกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าผู้รับซื้อในแต่ละท้องที่ พ่อค้าผู้รับซื้อในแต่ละท้องถิ่น และโรงงานแปรรูป เพื่อทำหน้าที่เคลื่อนย้ายแปรรูปผลผลิตไปสู่ผู้บริโภคตามแผนภูมิในหน้า 19

3. ความเคลื่อนไหวของราคาถั่วลิสง

ตารางที่ 2.6 แสดงราคาเฉลี่ยของถั่วลิสงทั้งเปลือกสด ถั่วลิสงทั้งเปลือกแห้งและถั่วลิสงกระเทาะเปลือก ที่เกษตรได้รับเปรียบเทียบกับราคาขายส่งในตลาดท้องถิ่น รวมทั้งราคาถั่วลิสงกระเทาะเปลือกขายส่งที่ตลาดกรุงเทพฯ ตั้งแต่ปี 2515-2526

แผนภูมิแสดงช่องทางการจำหน่ายถั่วลิสง

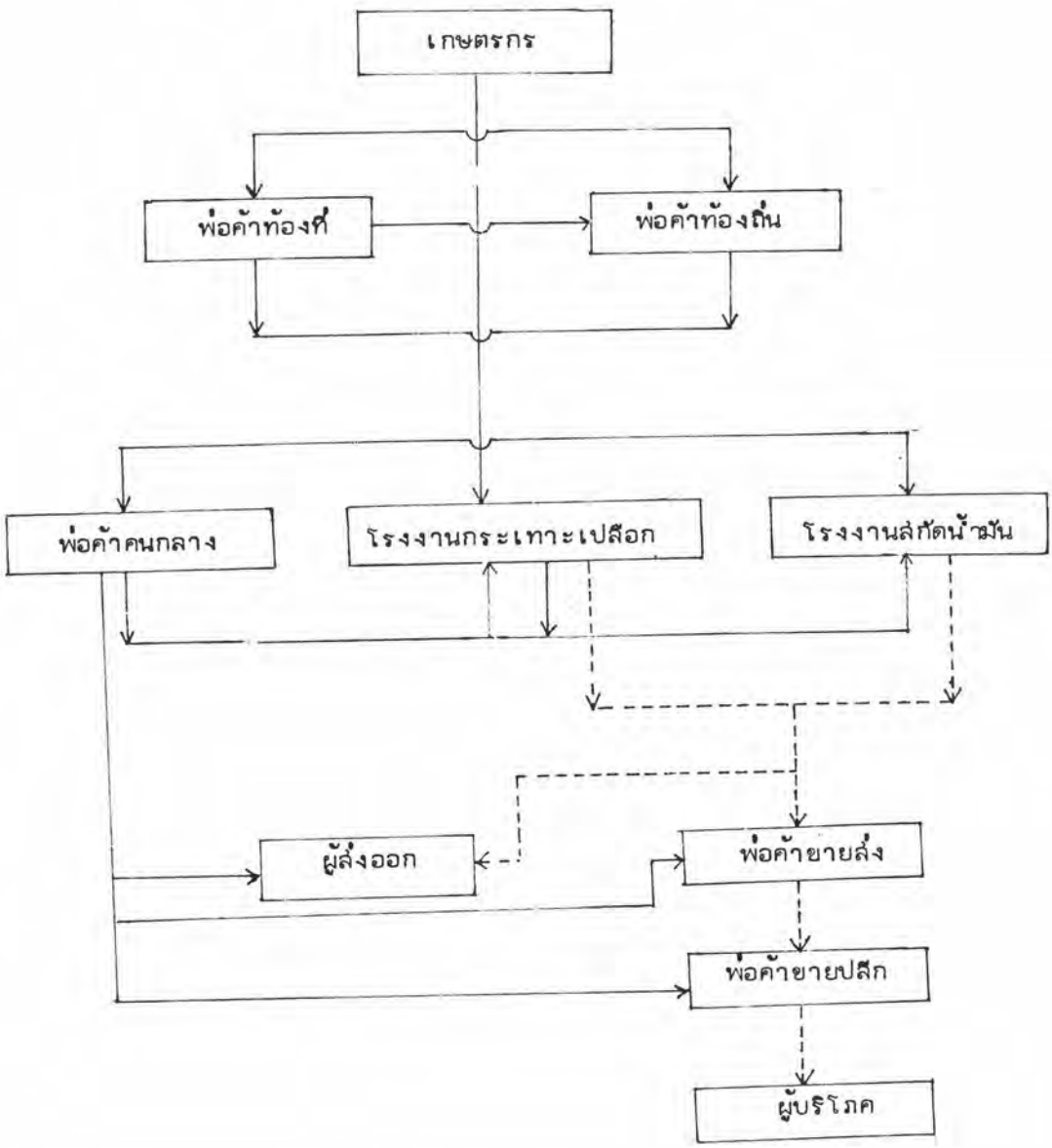

——— ช่องทางการจำหน่ายถั่วเปลือก

- - - - - ช่องทางการจำหน่าย เมล็ดถั่ว

ตารางที่ 2.6 ราคาเฉลี่ยของถั่วลิสงแต่ละประเภทต่อ 1 กิโลกรัม ในตลาดแต่ละระดับ

ปี	ราคาที่เกษตรกรได้รับ		ราคาขายส่งในตลาดท้องถิ่น		ราคาถั่วลิสงกะเทาะเปลือกขายส่งที่ตลาดกรุงเทพฯ
	ถั่วลิสงทั้งเปลือกสด	ถั่วลิสงทั้งเปลือกแห้ง	ถั่วลิสงทั้งเปลือกสด	ถั่วลิสงทั้งเปลือกแห้ง	
2515	2.08	2.28	-	2.71	6.61
2516	1.93	2.98	2.28	3.39	7.69
2517	2.19	3.62	2.45	4.62	10.32
2518	2.39	3.74	3.68	5.00	11.05
2519	2.79	4.29	4.77	5.75	11.07
2520	2.81	4.59	4.88	6.49	10.72
2521	3.28	5.11	5.77	6.89	10.41
2522	3.51	5.44	5.73	7.87	10.48
2523	4.70	7.57	5.78	10.46	17.57
2524	4.04	6.65	5	8.88	16.36
2525	3.72	6.82	4.91	7.42	14.13
2526	4.92	8.57	5.61	8.58	18.45

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

จะเห็นได้ว่าราคาที่เกษตรกรได้รับเฉลี่ยแต่ละปีกับราคาขายส่งในตลาดท้องถิ่นยังมีความแตกต่างกันมาก โดยเกษตรกรขายได้ในราคาต่ำในขณะที่โรงงานอุตสาหกรรมซื้อในราคาสูง ทั้งนี้เนื่องจากการค้าถั่วลิสงก็คล้ายคลึงกับการค้าพืชผลทางการเกษตรอื่น ๆ คือจะมีพ่อค้าคนกลางเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ประกอบกับปริมาณผลผลิตถั่วลิสงของประเทศไทยยังไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ จึงทำให้มีการเก็งกำไรและกักตุนสินค้า ราคาถั่วลิสงจึงขึ้นอยู่กับปริมาณและความต้องการถั่วลิสง ซึ่งยากแก่การคาดคะเน การเคลื่อนไหวของราคาถั่วลิสงในแต่ละเดือนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523-2526 แสดงได้ตามแผนภูมิที่ 1-3

4. การค้าถั่วลิสงและผลิตภัณฑ์ถั่วลิสงกับต่างประเทศ

ถั่วลิสงและผลิตภัณฑ์ถั่วลิสงที่มีการค้ากับต่างประเทศได้แก่ ถั่วลิสงกระเทาะเปลือก น้ำมันถั่วลิสง กากถั่วลิสง และถั่วลิสงคั่ว ริถีทางการส่งออกของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทมีลักษณะดังนี้

4.1 การค้าเมล็ดถั่วลิสงกับต่างประเทศ

ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาเมล็ดถั่วลิสงที่ส่งออกมีปริมาณและมูลค่าสูง เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ทั้งแถบเอเชียและตะวันออกกลางมีผลผลิตถั่วลิสงไม่เพียงพอกับความต้องการ ตลาดสำคัญของประเทศไทย ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ฮ่องกง โรมาเนีย เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย และไต้หวัน ในปีหนึ่ง ๆ ประเทศไทยมีการส่งเมล็ดถั่วลิสงออกไปจำหน่ายยังประเทศเหล่านี้เป็นจำนวนไม่น้อยตามรายละเอียดในตารางที่ 2.7 แต่ในปี 2523 ประเทศอินโดนีเซียและประเทศไต้หวันมิได้นำเข้าถั่วลิสงจากไทย ทำให้ปริมาณถั่วลิสงส่งออกโดยรวมลดลงเป็น 3,072 ตัน ซึ่งคิดเป็นมูลค่า 61,003,000 บาท อย่างไรก็ดีในปี 2524 2525 และ 2526 สองประเทศนี้กลับมาสั่งซื้อเมล็ดถั่วลิสงจากไทยอีก ปริมาณถั่วลิสงส่งออกของประเทศไทยจึงเพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 15,706 ตัน ซึ่งคิดเป็นมูลค่า 284,560,000 บาทในปี 2524 ส่วนในปี 2525 และ 2526 มีปริมาณส่งออกเท่ากับ 18,745 ตัน ซึ่งคิดเป็นมูลค่า 251,900,000 บาท และ 33,640 ตัน ซึ่งคิดเป็นมูลค่า 577,736,000 บาทตามลำดับ

สำหรับการนำเข้าเมล็ดถั่วลิสงนั้นมีปริมาณเพียงเล็กน้อย บางปีก็ไม่มีการนำเข้า

แผนภูมิ 1 แสดงความเคลื่อนไหวของราคาถั่วลิสงในตลาดท้องถิ่น

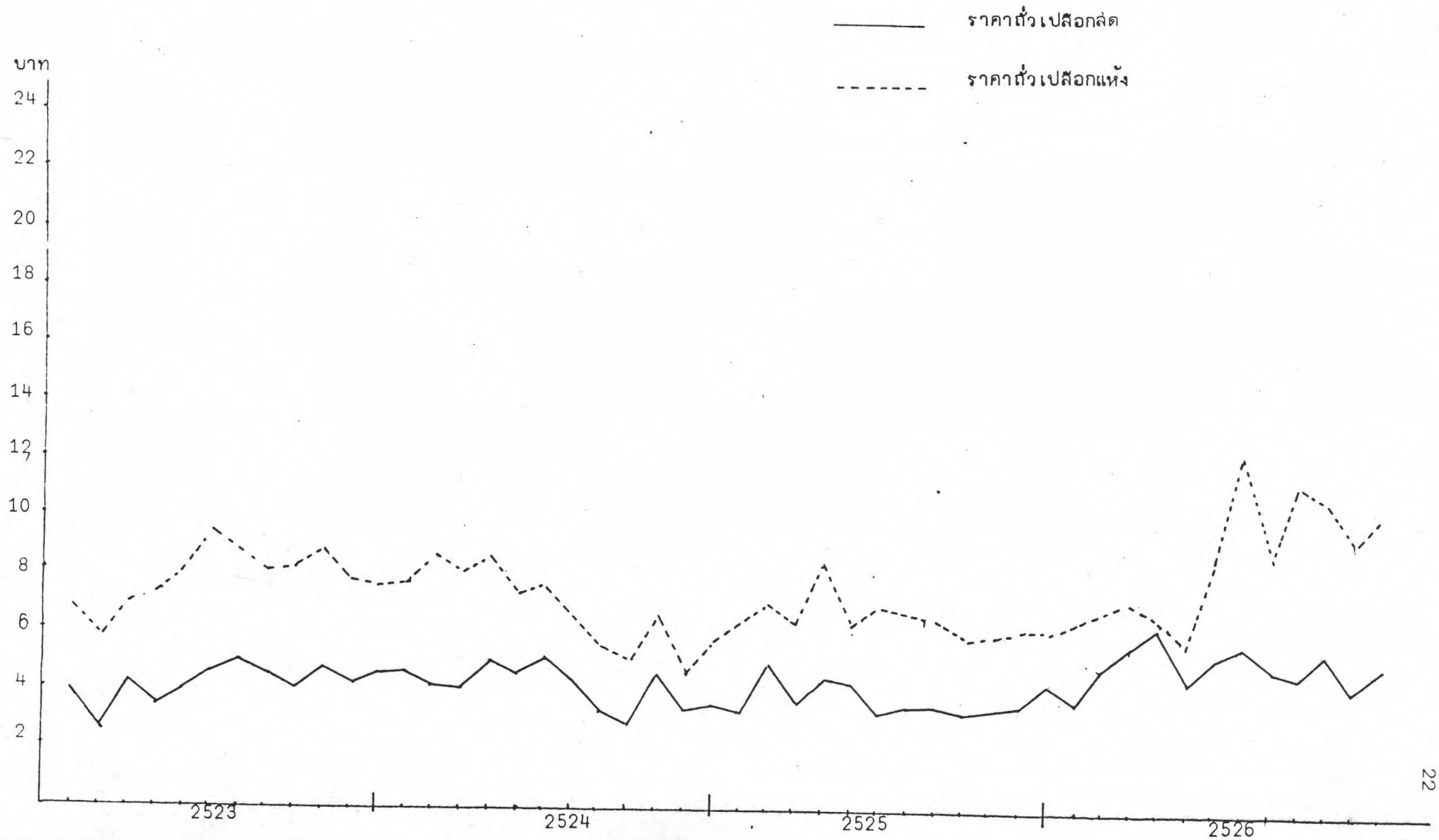

แผนภูมิ 2 แสดงความเคลื่อนไหวของราคาถั่วลิสงขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ

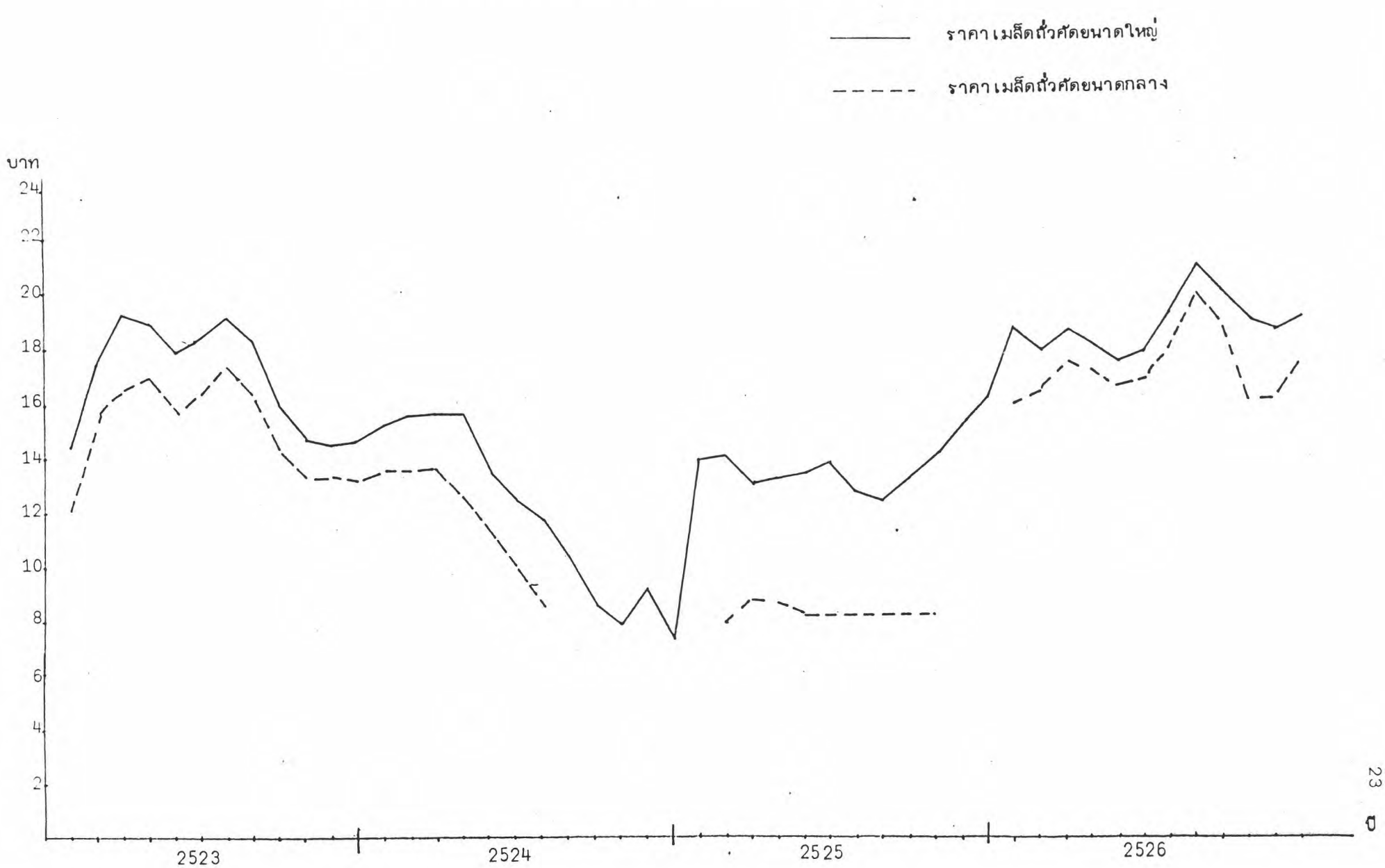

แผนภูมิ 3 แสดงความเคลื่อนไหวของราคาถั่วลิสงที่เกษตรกรขายได้

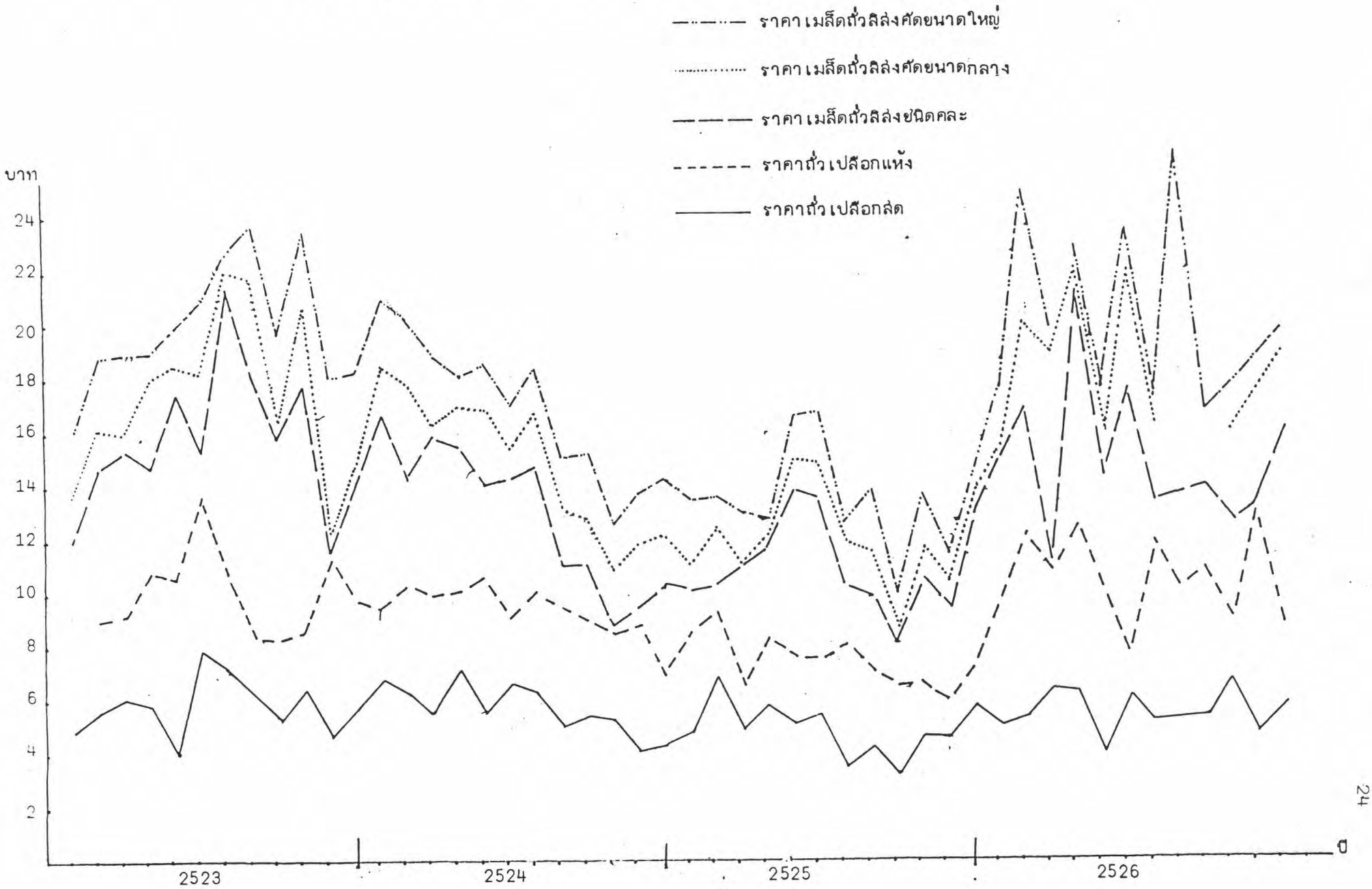

ตารางที่ 2.7 ปริมาณ และมูลค่า เมล็ดถั่วลิสงส่งออกและนำเข้าปี พ.ศ. 2521-2526

ปริมาณ: ตัน

มูลค่า: พันบาท

ปี พ.ศ.	การส่งออก		การนำเข้า		สุทธิ	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2521	20,371	192,384	15.5	68	20,365.5	192,316
2522	15,978	197,404	20	99	15,958	197,307
2523	3,072	61,003	-	-	3,072	61,003
2524	15,706	284,560	1	5	15,705	284,555
2525	18,745	251,900	.09	1.4	18,744.9	251,898.6
2526	33,640	577,736	-	-	33,640	577,736

ที่มา: ศูนย์สถิติการพาณิชย์

จึงเห็นได้ว่าการค้าเมล็ดถั่วลิสงของประเทศไทยนั้นประเทศไทยได้เปรียบดุลย์การค้าเสมอมา

4.2 การค้าน้ำมันถั่วลิสงกับต่างประเทศ

ในปัจจุบันการค้าน้ำมันถั่วลิสงกับต่างประเทศนั้นไม่ค่อยแน่นอน บางปีก็มีการส่งออกบางปีก็ไม่มี แม้ว่าก่อนหน้านั้นน้ำมันถั่วลิสงสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับน้ำมันพืชอื่น ๆ แต่มาระยะหลังนี้ภาวะการผลิตน้ำมันถั่วลิสงฝืดเคืองมาก ปริมาณการส่งออกจึงลดน้อยลงในบางปีไม่มีการส่งออกเลย และบางปีก็ต้องมีการนำเข้าให้เพียงพอกับความต้องการ ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 2.8 ตลาดน้ำมันถั่วลิสงส่วนใหญ่นั้นได้แก่ ประเทศ สิงคโปร์ ฮ่องกง และไต้หวัน

4.3 การค้าถั่วลิสงคั่วกับต่างประเทศ

จากตารางที่ 2.9 จะเห็นได้ว่าการค้าถั่วลิสงคั่วกับต่างประเทศนั้นประเทศไทยได้เปรียบดุลย์การค้ามาตลอด คือในปี 2524 ได้เปรียบดุลย์การค้าถึง 7,262,000 บาทหรือคิดเป็นปริมาณได้ 378 ตัน และในปี 2525 ก็ได้เปรียบดุลย์การค้าเช่นกัน ซึ่งคิดเป็นมูลค่าได้ 1,251,000 บาท คิดเป็นปริมาณได้ 78.2 ตัน แต่ตลาดการค้าถั่วลิสงยังไม่แน่นอนทีเดียว เพราะจะสังเกตได้ว่าในปี 2526 จะไม่มีการค้าถั่วลิสงคั่วกับต่างประเทศ

4.4 การค้ากากถั่วลิสงกับต่างประเทศ

จากตารางที่ 2.10 จะเห็นได้ว่าปริมาณการส่งออกแต่ละปีนั้นมักจะน้อยกว่าปริมาณการนำเข้า การค้ากากถั่วลิสงของประเทศไทยจึงขาดดุลย์มาตลอดโดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2523 ปริมาณการส่งออกได้ลดลงมาก และในปี 2524 2525 และ 2526 ไม่มีการส่งกากถั่วลิสงออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเลย ส่วนการนำเข้ากากถั่วลิสงยังมีอยู่ ดังนั้นในปี 2525 และ 2526 ประเทศไทยจึงต้องขาดดุลย์การค้ากากถั่วลิสงถึง 10,473,000 บาท และ 6,484,000 บาทตามลำดับ

ตารางที่ 2.8 ปริมาณ และมูลค่า น้ำมันถั่วลิสงส่งออกและนำเข้าปี พ.ศ. 2521-2526

ปริมาณ 1,000 ลิตร

มูลค่า 1,000 บาท

ปี พ.ศ.	การส่งออก		การนำเข้า		สุทธิ	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2521	134	2,187	3	83	131	2,104
2522	38	673	224	3,922	-186	-3,249
2523	-	-	2	22	- 2	- 22
2524	575	10,833	-	-	575	10,833
2525	-	-	234	3,159	-234	-3,159
2526	-	-	-	-	-	-

ที่มา: ศูนย์สถิติการพาณิชย์

ตารางที่ 2.9 ปริมาณ และมูลค่า ถั่วลิสงคั่วส่งออกและนำเข้าปี พ.ศ. 2521-2526

ปริมาณ: ตัน

มูลค่า: 1,000 บาท

ปี พ.ศ.	การส่งออก		การนำเข้า		สุทธิ	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2521	380	5,903	5	536	375	5,367
2522	258	3,850	9	1,239	249	2,611
2523	121	2,070	2	171	119	1,899
2524	382	7,590	4	328	378	7,262
2525	84	1,804	5.8	553	78.2	1,251
2526	-	-	-	-	-	-

ที่มา: ศูนย์สถิติการพาณิชย์

ตารางที่ 2.10 ปริมาณ และมูลค่า กากถั่วลิสงส่งออกและนำเข้าในปี พ.ศ. 2521-2526

ปริมาณ: ตัน

มูลค่า: 1,000 บาท

ปี พ.ศ.	การส่งออก		การนำเข้า		ดุลการ	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2521	2,641	12,317	8,403	32,678	-5,762	-20,361
2522	2,743	13,524	12,751	59,025	-10,000	-45,501
2523	110	757	5,565	27,181	-5,455	-26,424
2524	-	-	4,548	24,188	-4,548	-24,188
2525	-	-	1,857	10,473	-1,857	-10,473
2526	-	-	1,518	6,484	-1,518	- 6,484

ที่มา: ศูนย์สถิติการพาณิชย์